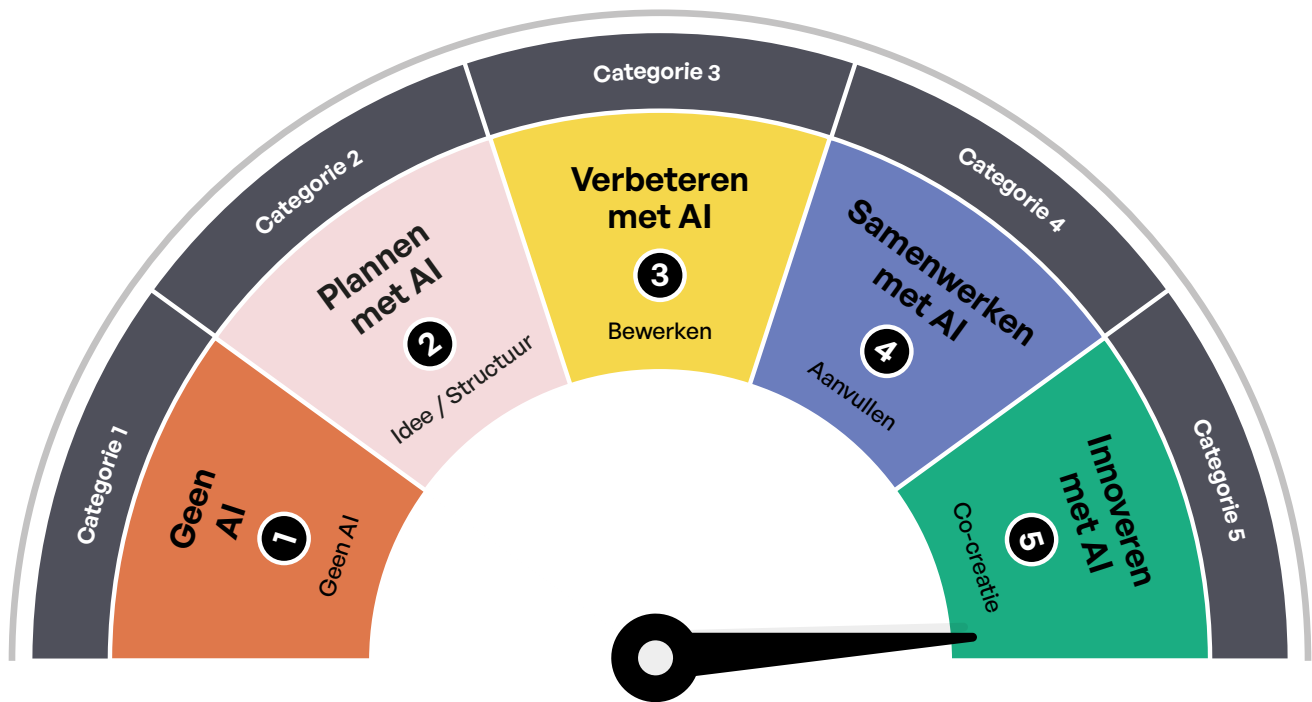

AI-waaier docent.

AI-gebruik bij opdrachten
en examens

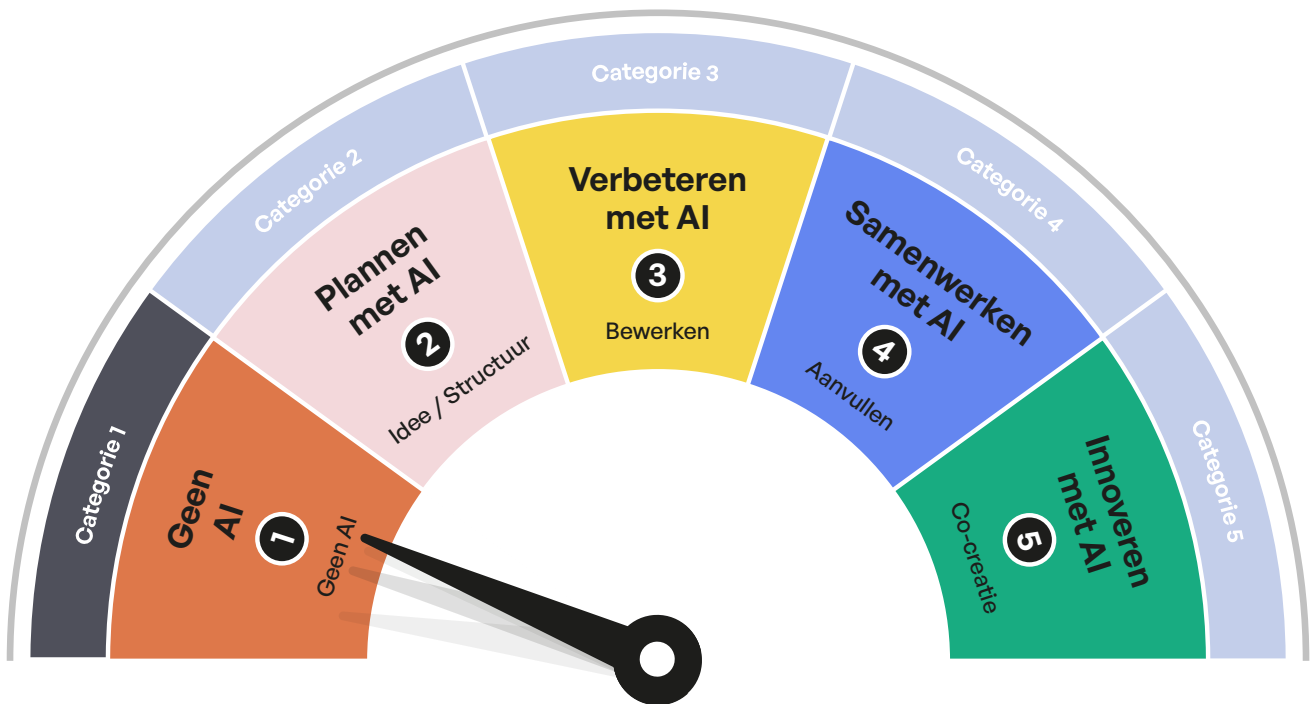

AI-waaiër

De AI-waaiër helpt docenten om vooraf duidelijke afspraken te maken over het gebruik van AI door studenten bij opdrachten en examens. Zo weten studenten wat wel en niet is toegestaan en ontstaat er meer duidelijkheid, transparantie en gelijke behandeling.

De waaier bestaat uit vijf categorieën van AI-gebruik. Per categorie staat beschreven hoeveel ruimte er is voor het inzetten van AI. Dit kan variëren van helemaal geen AI-gebruik tot samenwerking met AI als hulpmiddel bij het leerproces.

Docenten kunnen de AI-waaiër gebruiken bij het ontwerpen van opdrachten en toetsen, het bespreken van verwachtingen met studenten en het beoordelen van werk. De waaier ondersteunt het gesprek over bewust, verantwoord en passend gebruik van AI binnen het onderwijs en examinering.

AI-waaiër

Categorie 1: Geen AI

Je mag op geen enkele manier AI gebruiken.

Student

Wat laat je zien?

Dat je je eigen kennis, vaardigheden en inzichten gebruikt om de opdracht te maken. Zonder ondersteuning van AI.

Hoe kan AI jou helpen?

Op geen enkele manier. Voor dit onderdeel is het gebruik van AI niet toegestaan.

Voorbeeldopdracht verslag

Doel: Basisvaardigheden schrijven en taalbeheersing aantonen.

Opdracht: Schrijf een verslag van 600–800 woorden over je stage-ervaring of een maatschappelijk onderwerp. Je schrijft dit verslag volledig zelf, zonder gebruik van AI.

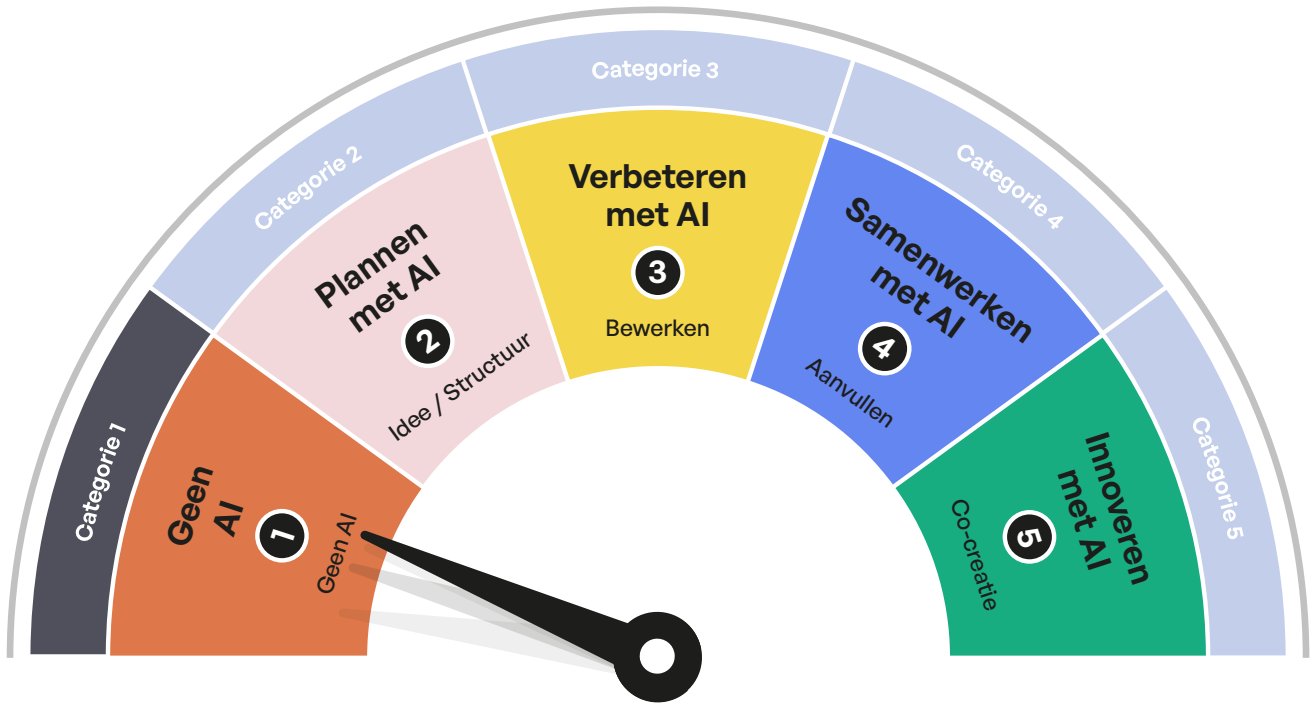
Je laat zien dat je:

- zelf informatie kunt verzamelen;
- een tekst kunt opbouwen (inleiding – kern – slot);
- correct Nederlands gebruikt;
- je eigen mening kunt formuleren.

Je levert in:

- handschrift / versiegeschiedenis;
- bronnenlijst;
- reflectie: hoe heb je dit verslag aangepakt?

Docent

AI-waaiër

Categorie 1: Geen AI

Je mag op geen enkele manier AI gebruiken.

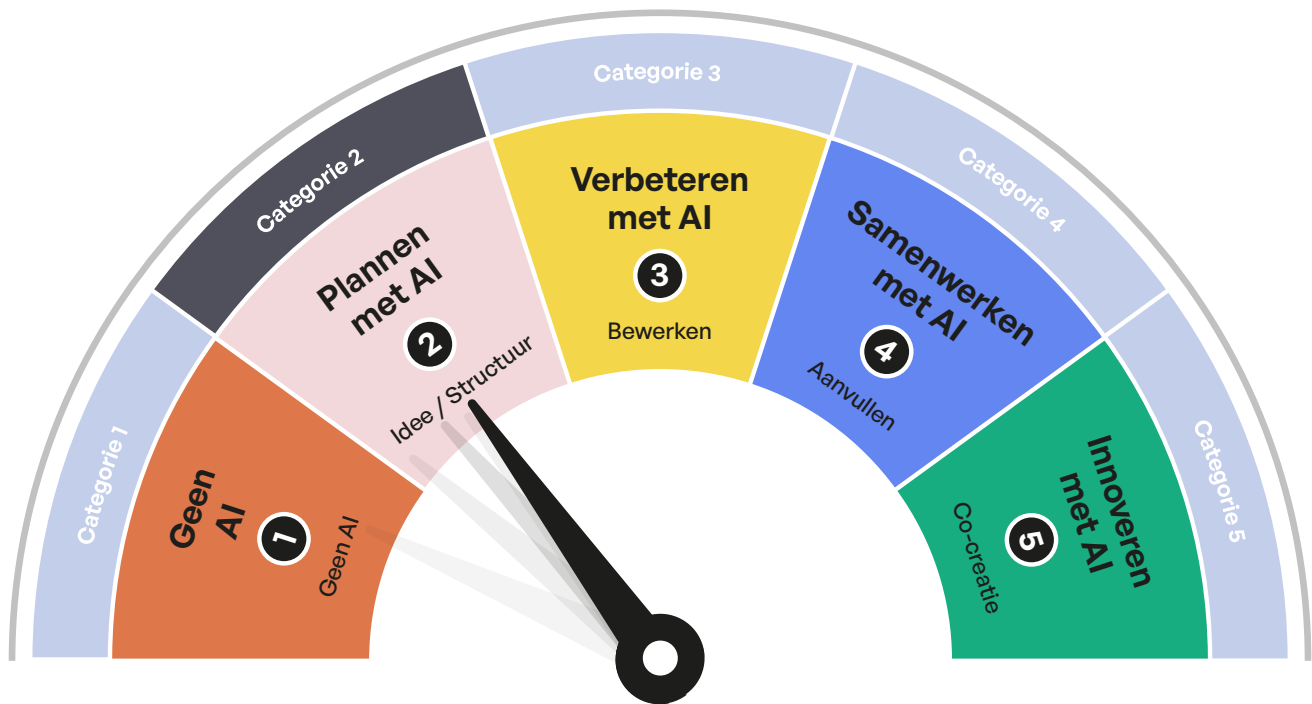
Docent

Deze opdracht moet volledig zonder hulp van AI worden uitgevoerd in een gecontroleerde setting.

Aandachtspunten voor de docent

- Maak vooraf duidelijk waarom AI niet is toestaan.
- Denk na over de manier waarop je de studenten aan de opdracht laat werken (o.a. afnamecondities)

Student

AI-waaiër

Categorie 2: Plannen met AI

Je mag AI gebruiken om te plannen en informatie te verzamelen. Het eindresultaat moet laten zien dat je deze informatie hebt begrepen, zelf hebt uitgewerkt en verder hebt ontwikkeld.

Student

Wat laat je zien?

Dat jij het eindproduct zelf maakt op basis van jouw eigen keuzes. Het eindproduct, zoals de uitgeschreven tekst of de presentatie, maak je zelf. Je kunt uitleggen hoe AI jou in de beginfase heeft geholpen en je bewaakt daarbij duidelijk wat van jou is en wat van AI komt.

Hoe kan AI jou helpen?

Je mag AI gebruiken om te brainstormen over onderwerpen, een opzet of inhoudsopgave voor je verslag te maken, of om een mindmap te genereren.

Je mag AI gebruiken:

- om je te helpen om zoektermen voor je onderzoek te vinden;
- om plannen, ideeën of een structuur te maken.

Voorbeeldopdracht verslag

Doel: Je schrijft zelf, AI ondersteunt bij plannen en onderbouwen.

Opdracht: Schrijf een verslag van 600–800 woorden over je stage-ervaring of een maatschappelijk onderwerp.

Je mag AI gebruiken voor:

- tips voor structuur;
- mogelijke onderwerpen.

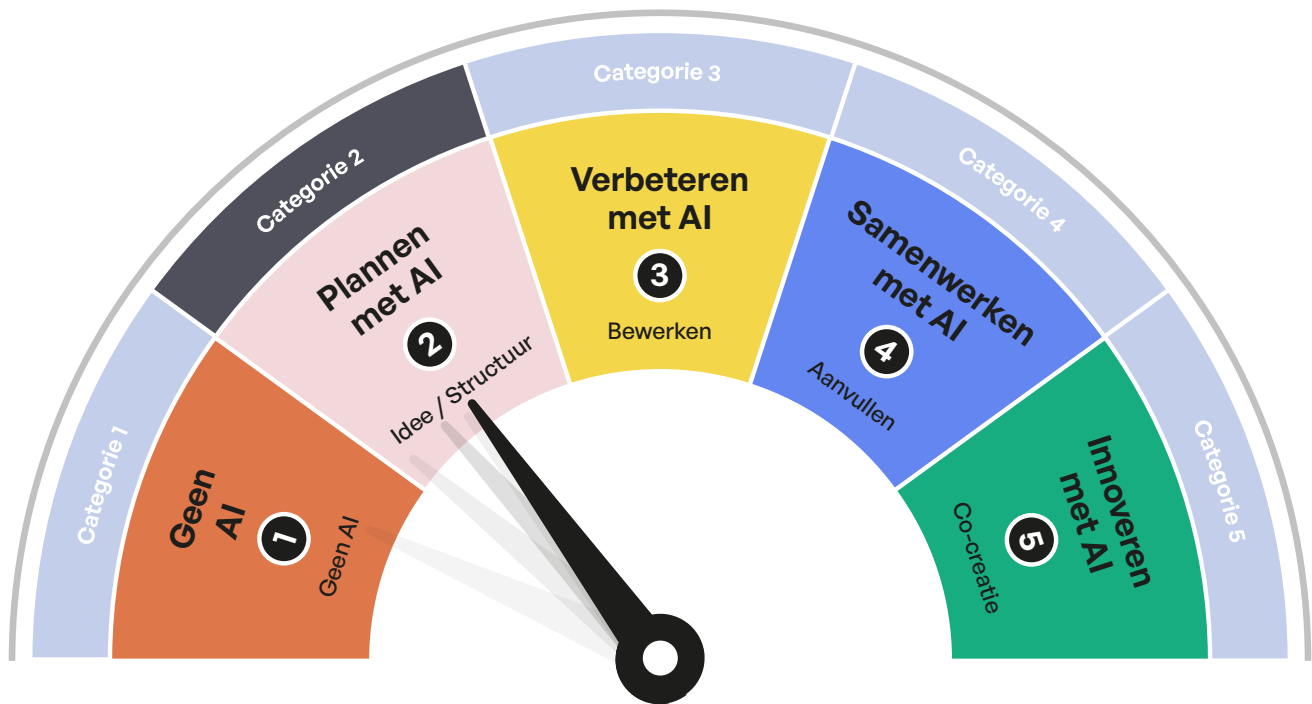
Je laat zien:

- hoe je AI hebt ingezet;
- welke keuzes je hebt gemaakt.

Je levert in:

- definitief verslag;
- eerste versie;
- screenshot of beschrijving: hoe heb je AI gebruikt?

Docent

AI-waaiër

Categorie 2: Plannen met AI

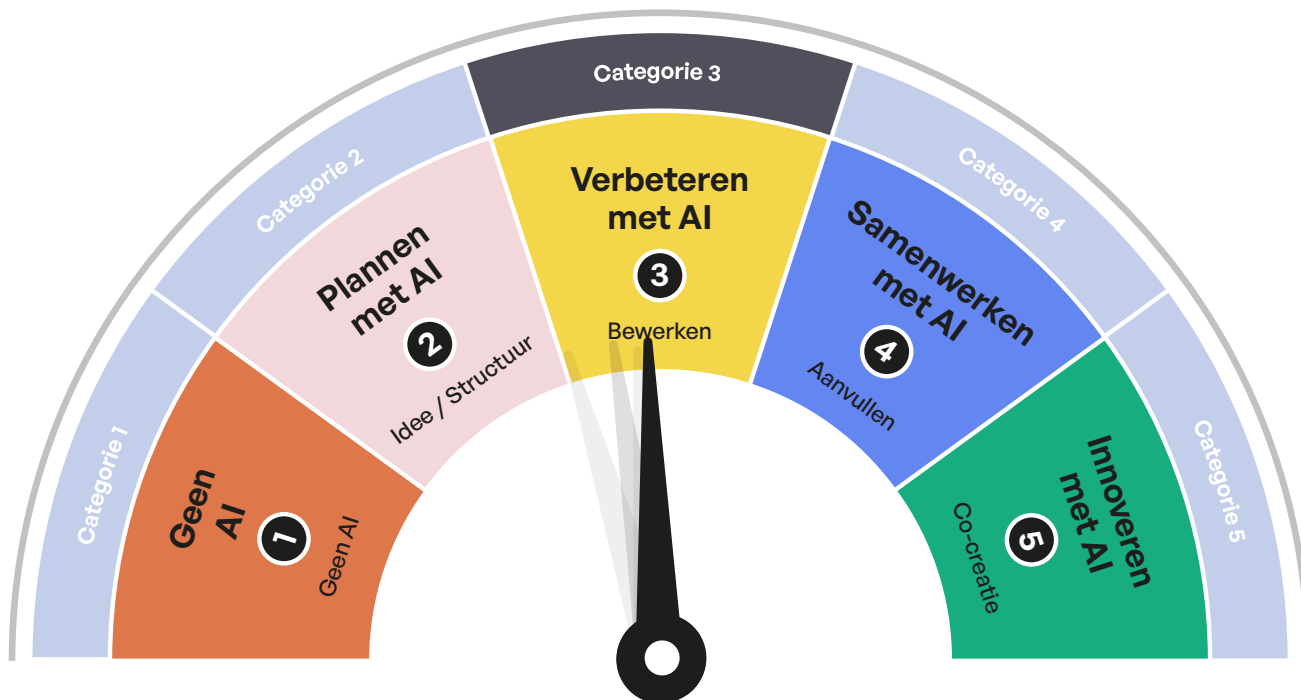
Je mag AI gebruiken om te plannen en informatie te verzamelen. Het eindresultaat moet laten zien dat je deze informatie hebt begrepen, zelf hebt uitgewerkt en verder hebt ontwikkeld.

Docent

Aandachtspunten voor de docent

- Maak vooraf duidelijk dat AI alleen gebruikt mag worden voor voorbereiding, structuur en planning.
- Beoordeel vooral het eigen denkwerk, de keuzes en de uitwerking van de student.
- Vraag studenten om toe te lichten hoe AI heeft geholpen bij het bedenken van ideeën of het maken van een opzet.
- Stimuleer studenten om AI-output kritisch te bekijken en niet direct over te nemen.
- Kies opdrachten waarbij zichtbaar blijft dat de student zelf schrijft, uitlegt en onderbouwt.
- Bespreek met studenten het verschil tussen inspiratie ophalen en inhoud laten genereren.

Student

AI-waai

Categorie 3: Verbeteren met AI

Je mag AI gebruiken om je werk te helpen maken en verbeteren, bijvoorbeeld bij het formuleren, aanpassen en nakijken van je tekst. AI kan je ook helpen bij het opbouwen van je tekst en het krijgen van feedback. Het is belangrijk dat je altijd zelf controleert wat AI maakt en dat je dit aanpast waar nodig. Zo laat je zien dat je de stof begrijpt en dat het werk echt van jou is.

Student

Wat laat je zien?

Dat je eerst zelf een versie maakt voordat je AI gebruikt. Je kunt uitleggen hoe AI je daarbij heeft geholpen. Jij kiest wat je gebruikt, dus het blijft jouw werk. Je kunt ook laten zien wat AI heeft voorgesteld en wat jij hebt aangepast.

Hoe kan AI jou helpen?

Als hulpmiddel om je werk te verbeteren. Je gebruikt AI om bestaande teksten en producten duidelijker en correcter te maken. Je mag AI gebruiken:

- om je tekst te controleren op spelling en grammatica;
- om teksten aan te passen voor een ander publiek;
- om data samen te vatten in bijvoorbeeld een grafiek;
- om je tekst duidelijker en beter op te bouwen.

Voorbeeldopdracht verslag

Doel: Je gebruikt AI voor ideeën, structuur of deelttekst, maar blijft zelf verantwoordelijk.

Opdracht: Schrijf een verslag van 800 woorden over een onderwerp dat past bij je opleiding.

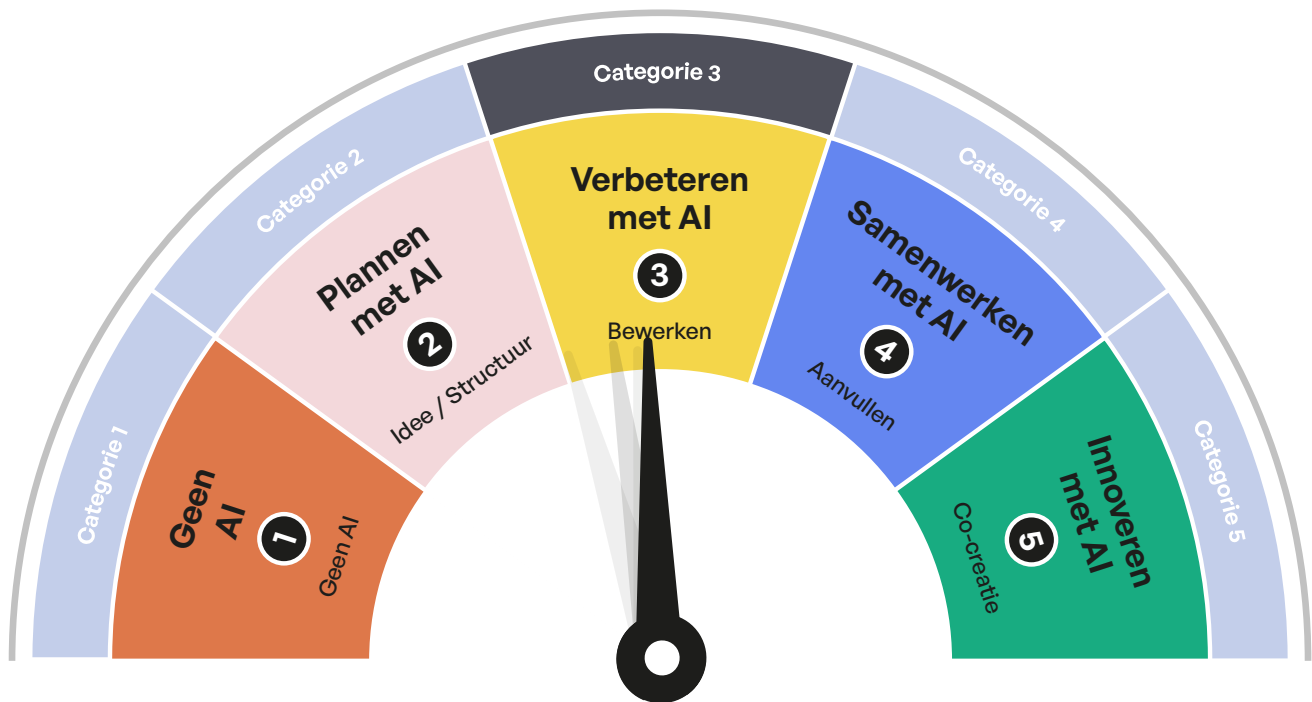
Je laat zien:

- welke delen door AI zijn gemaakt;
- wat jij zelf hebt geschreven;
- waarom je keuzes hebt gemaakt.

Je levert in:

- definitief verslag;
- een overzicht welke delen door AI zijn gemaakt;
- reflectie op je keuzes.

Docent

AI-waaiër

Categorie 3: Verbeteren met AI

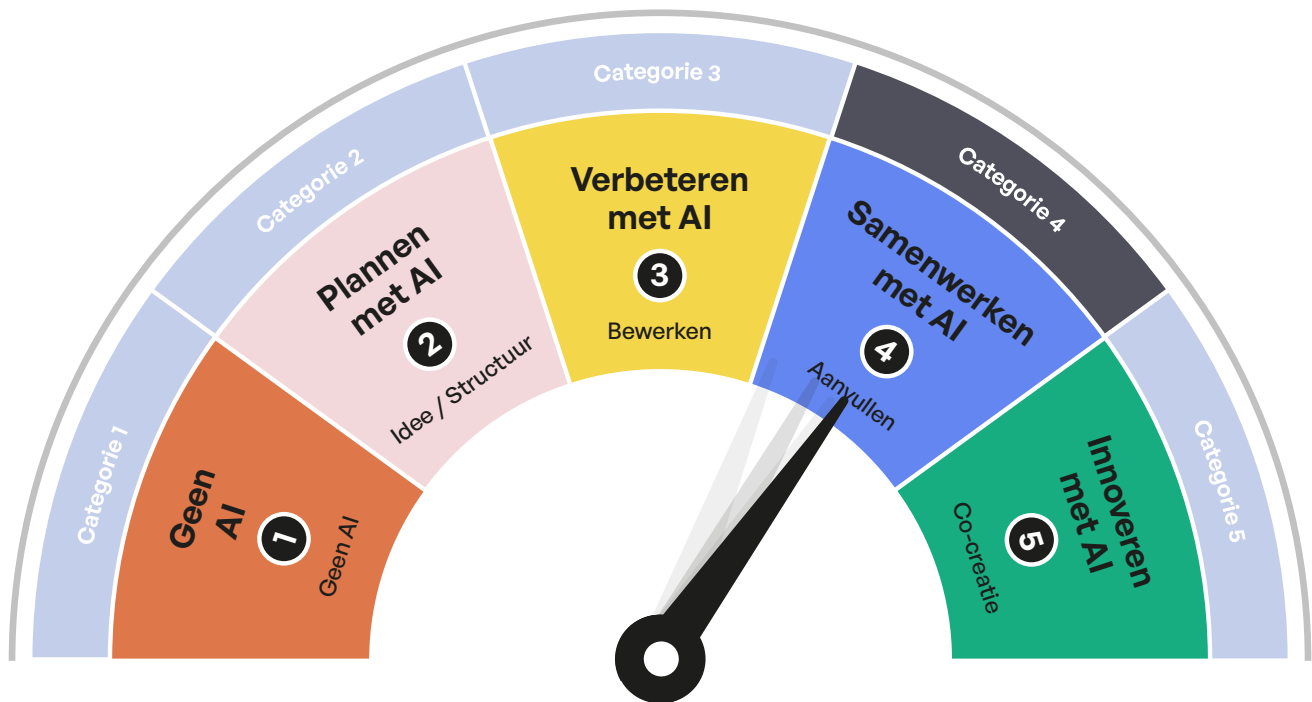
Je mag AI gebruiken om je werk te helpen maken en verbeteren, bijvoorbeeld bij het formuleren, aanpassen en nakijken van je tekst. AI kan je ook helpen bij het opbouwen van je tekst en het krijgen van feedback. Het is belangrijk dat je altijd zelf controleert wat AI maakt en dat je dit aanpast waar nodig. Zo laat je zien dat je de stof begrijpt en dat het werk echt van jou is.

Docent

Aandachtspunten voor de docent

- Maak vooraf duidelijk welke vormen van verbetering met AI wel en niet zijn toegestaan.
- Vraag studenten eerst een eigen versie te maken voordat AI wordt ingezet.
- Laat studenten uitleggen welke onderdelen door AI zijn aangepast of verbeterd.
- Stimuleer kritisch gebruik van AI-feedback: niet alles wat AI voorstelt is automatisch correct of passend.
- Beoordeel of de student nog steeds zelf de inhoud begrijpt en eigen keuzes maakt.
- Bespreek met studenten hoe AI kan helpen bij taal, structuur en feedback, zonder het leerproces over te nemen.

Student

AI-waaiër

Categorie 4: Samenwerken met AI

Je mag AI gebruiken bij alle onderdelen van de opdracht. AI kan ook helpen bij het oplossen van problemen en het bereiken van doelen. Het is belangrijk dat je AI op de juiste manier gebruikt en de resultaten altijd goed controleert.

Student

Wat laat je zien?

Dat je AI gebruikt voor hulp bij de inhoud, maar dat jij zelf de regie houdt. Je begrijpt wat AI maakt en kunt beoordelen of dit goed is. Je maakt duidelijk welk deel van AI is en welk deel van jou. Je kunt je keuzes uitleggen in een gesprek, reflectie of logboek.

Hoe kan AI jou helpen?

Als samenwerkingspartner tijdens het hele proces. Je werkt met AI om ideeën te verkennen, informatie te analyseren en (delen van) je opdracht uit te werken. Je mag AI gebruiken:

- als hulpmiddel bij verschillende stappen in je opdracht, zoals bij het bedenken, uitwerken en controleren van je werk;
- om uit te leggen hoe de samenwerking met AI je werk heeft geholpen;
- om te beoordelen wat AI oplevert en bouwt hier zelf op verder.

Voorbeeldopdracht verslag

Doel: Je gebruikt AI bewust en professioneel.
Opdracht: Schrijf een beroepsgericht verslag waarin je een probleem uit de praktijk analyseert en een oplossing beschrijft.

Je mag AI gebruiken voor:

- onderzoek;
- analyseren van informatie;
- maken van een eerste opzet;
- verbeteren van tekst.

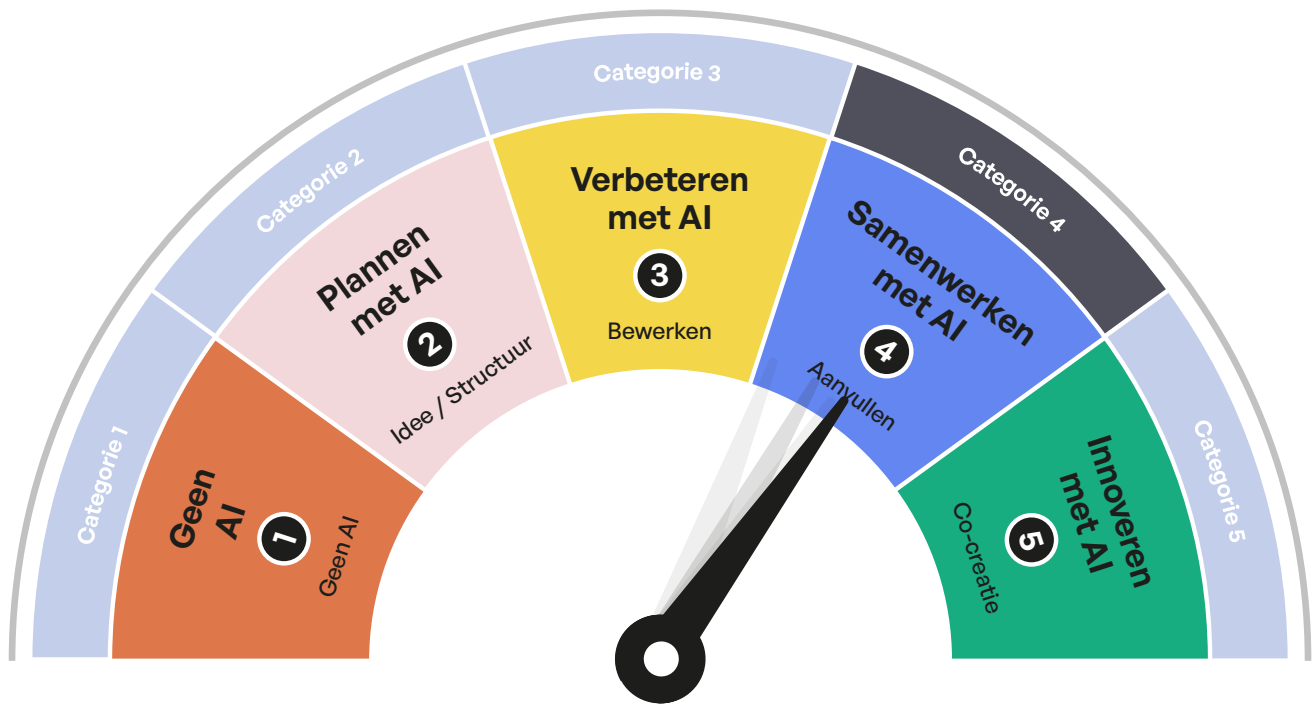
Je laat zien dat je:

- AI kritisch gebruikt;
- informatie controleert;
- eigen conclusies trekt;
- AI inzet als hulpmiddel, niet als vervanger.

Je levert in:

- verslag;
- overzicht: hoe en waarom AI gebruikt;
- kritische reflectie op AI (wat klopte wel/niet?).

Docent

AI-waaiër

Categorie 4: Samenwerken met AI

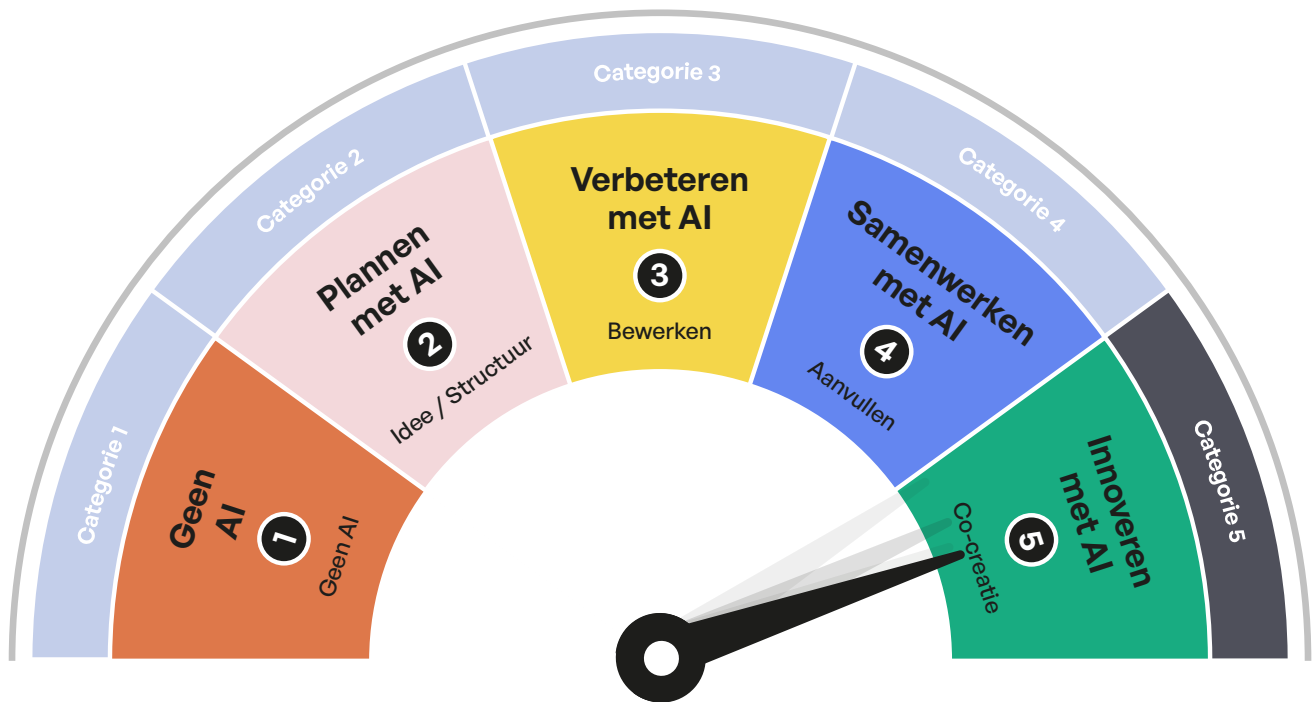
Je mag AI gebruiken bij alle onderdelen van de opdracht. AI kan ook helpen bij het oplossen van problemen en het bereiken van doelen. Het is belangrijk dat je AI op de juiste manier gebruikt en de resultaten altijd goed controleert.

Docent

Aandachtspunten voor de docent

- Maak vooraf duidelijke afspraken over hoe ver AI-gebruik mag gaan binnen de opdracht of toets.
- Richt de beoordeling niet alleen op het eindproduct, maar ook op het proces, de keuzes en de reflectie van de student.
- Vraag studenten om inzicht te geven in hoe AI is ingezet tijdens onderzoek, analyse, uitwerking en controle.
- Stimuleer studenten om AI-output actief te controleren op kwaliteit, betrouwbaarheid en passendheid.
- Bespreek met studenten wanneer AI ondersteunend is en wanneer eigen professionele afwegingen nodig blijven.
- Kies werkvormen waarbij studenten hun keuzes mondeling, schriftelijk of in een reflectie kunnen verantwoorden.

Student

AI-waaiër

Categorie 5: Innoveren met AI

Je gebruikt AI om een taak op te lossen. AI helpt je om problemen anders aan te pakken, nieuwe inzichten te krijgen en creatieve oplossingen te bedenken. Je kunt met AI experimenteren om nieuwe toepassingen te ontdekken.

Student

Wat laat je zien?

Dat je wordt uitgedaagd om te experimenteren met nieuwe AI-tools. Zo maak je een vernieuwende oplossing, een nieuw soort media of een creatief product dat zonder AI niet mogelijk is.

Hoe kan AI jou helpen?

Als een creatieve partner. Je gaat een co-creatie aan met AI om iets te maken dat de gebaande paden verlaat. Je mag AI gebruiken:

- om AI bewust, creatief en kritisch in te zetten gedurende het hele proces;
- om uit te leggen waarom je bepaalde AI-tools en prompts hebt gekozen;
- om de kansen, risico's en beperkingen van AI te benoemen;
- om je werk te verrijken, terwijl jouw eigen visie leidend blijft.

Voorbeeldopdracht verslag

Doel: Je gebruikt AI om beter werk te maken dan zonder AI mogelijk zou zijn.

Opdracht: Schrijf een beroepsproduct (adviesrapport / onderzoeksverslag / verbeterplan) waarbij je AI inzet als samenwerkingspartner.

Je mag AI gebruiken voor:

- data-analyse;
- verschillende tekstversies maken;
- feedback en verbetering;
- visualisaties;
- samenvattingen.

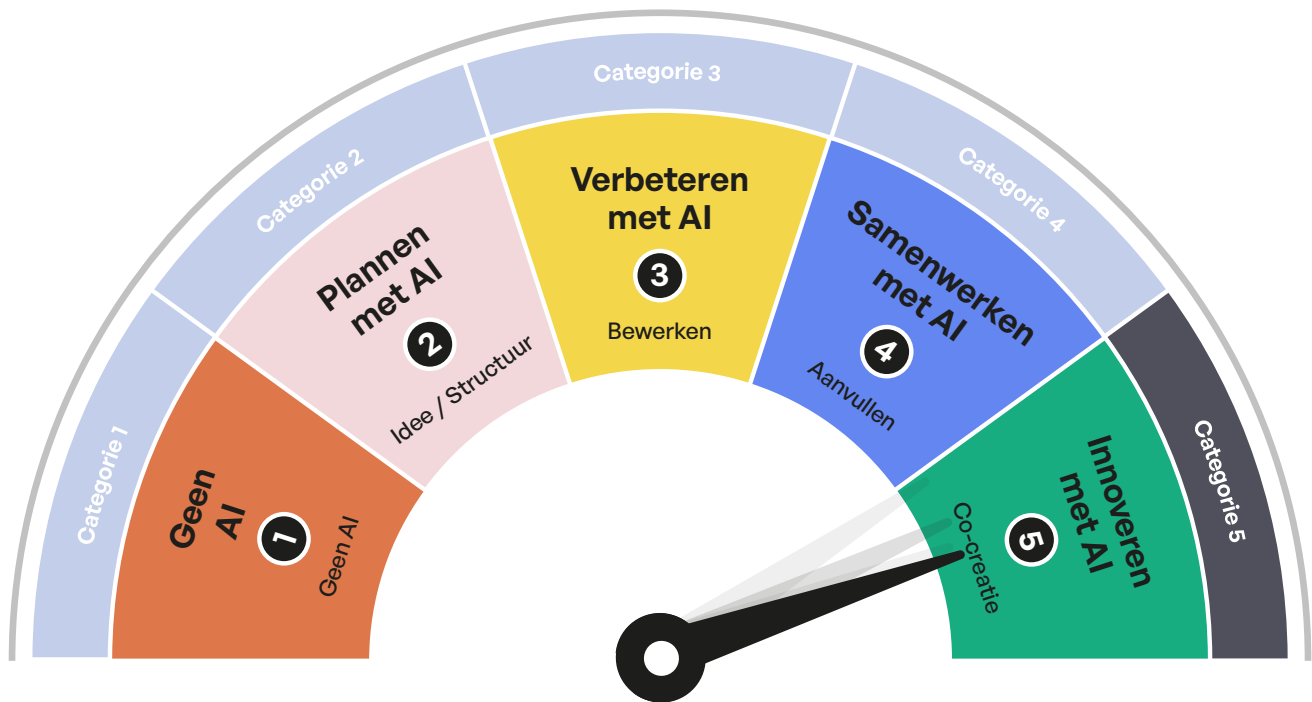
Je laat zien dat je:

- AI doelgericht inzet;
- keuzes maakt;
- eindverantwoordelijk bent voor kwaliteit.

Je levert in:

- verslag;
- overzicht: hoe en waarom AI gebruikt;
- uitleg waarom AI hier meerwaarde heeft.

Docent

AI-waaijer

Categorie 5: Innoveren met AI

Je gebruikt AI om een taak op te lossen. AI helpt je om problemen anders aan te pakken, nieuwe inzichten te krijgen en creatieve oplossingen te bedenken. Je kunt met AI experimenteren om nieuwe toepassingen te ontdekken.

Docent

Aandachtspunten voor de docent

- Maak vooraf duidelijk welke ruimte studenten krijgen om te experimenteren met AI-tools en innovatieve toepassingen.
- Richt de beoordeling niet alleen op het eindproduct, maar vooral op het proces, de gemaakte keuzes en het kritisch gebruik van AI.
- Vraag studenten om te verantwoorden waarom zij bepaalde AI-tools, prompts of werkwijzen hebben gekozen.
- Stimuleer studenten om kansen, risico's, betrouwbaarheid en beperkingen van AI mee te nemen in hun werk.
- Beoordeel of de student zelf regie houdt, professionele afwegingen maakt en AI bewust inzet als hulpmiddel of co-creator.
- Geef ruimte aan creativiteit, experiment en nieuwe oplossingen die zonder AI minder snel mogelijk zouden zijn.
- Bespreek met studenten ethische vragen rondom AI, zoals transparantie, bias, auteurschap en verantwoordelijkheid.
- Zorg voor gelijke toegang tot passende AI-tools en maak afspraken over verantwoord gebruik.
- Integreer AI-geletterdheid en kritisch denken expliciet in de beoordelingscriteria.
- Stimuleer dialoog in de klas over kwaliteit, innovatie en de impact van AI op het toekomstige werkveld.

Student

AI-waaier

Disclaimer AI-waaier

De AI-waaier is een didactisch hulpmiddel voor het gebruik van AI in het onderwijs, bij opdrachten en toetsen. Bij het gebruik van AI-toepassingen binnen onderwijs en examinering spelen privacyaspecten een rol. De instelling is zelf verantwoordelijk om aan wet- en regelgeving te voldoen op dat vlak.

Op deze uitgave is de Creative Commons Naamsvermelding 4.0-licentie van toepassing. Maak bij gebruik van dit werk vermelding van de volgende referentie: Leanne van Beek, AI-waaier docent. Npuls. Utrecht.